

неформальної та інформальної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобровицька С. Ф. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання інформаційних технологій в професійній діяльності : дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04 / С. Ф. Бобровицька. – Суми, 2020. – 277 с.
2. Нова українська школа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>.

УДК 371.133(045)

Немеш А. І.

студентка 2 курсу ОС «бакалавр» спеціальності «Початкова освіта»,

Мукачівський державний університет

Кузьма-Качур М. І.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Мукачівський державний університет

КРАЄЗНАВЧИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Краєзнавчий підхід до вивчення освітніх галузей початкової школи дає можливість реалізувати завдання з формування екологічного мислення у молодших школярів. У статті здійснено аналіз їх змісту та виділено можливості застосування краєзнавчого матеріалу при вивченні окремих тем задля розвитку екологічного мислення здобувачів початкової освіти.

Ключові слова: краєзнавство, екологічне мислення молодших школярів, освітні галузі початкової школи.

The local history approach to the study of educational sectors of elementary school makes it possible to realize the task of forming environmental thinking in younger students. The article analyzes their content and highlighted the possibilities of using local lodge material in the study of certain topics for the development of environmental thinking of primary education applicants.

Key words: local history, ecological thinking of junior pupils, educational sectors of elementary school.

Визначальним вектором реформування початкової освіти в Україні є підвищення її якості шляхом реалізації особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів, що ґрунтуються на максимальному врахуванні потреб, інтересів, здібностей кожної дитини.

Краєзнавство – це один з основних аспектів освітньо-виховного процесу в сучасній початковій українській школі, яке сприяє накопиченню чуттєвого сприйняття, впливає на розвиток мислення та творчості інтелекту. З ним пов'язані визнання національної самосвідомості, виховання відданого своїй країні громадянина, бажання розбудувати свій край, зробити його ще кращим і ніколи не забувати свій рідний дім, свою родину, народні традиції. Науковець М. Горват у своїх дослідженнях наголосила, що «духовна сила нації, її міць, морально-патріотичний потенціал народу залежать від того, наскільки збережені, глибоко усвідомлені і відчуті всі досягнення минулих століть, як молоде покоління здатне зберегти і збагатити ці досягнення, відстоюючи менталітет нації» [2, с.9].

У змісті Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням КМУ від 14.12.2016 № 988, визначені базові компетентності серед яких соціально-громадянська та загальнокультурна, формування яких неможливе без оптимізації краєзнавчої роботи у навчально-виховному процесі початкової школи [4].

У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), концепціях національного виховання підкреслюється необхідність організації роботи навчально-виховних закладів у взаємозв'язку з навколишнім життям, опорою на традиції, звичаї, регіональну специфіку [6]. Особливо важливим є формування національної свідомості, любові до рідної землі і свого народу; прищеплення шанобливого ставлення до культури, спадщини, народних традицій і звичаїв.

Серед засобів, що забезпечують реалізацію завдань в означених законодавчих актах, шкільному краєзнавству належить виключна роль, адже воно виконує незамінні функції у навчанні і вихованні молодших школярів:

- має неоціненне значення для міцного засвоєння учнями основ наук (особливо в природничій освітній галузі);
- сприяє розвитку в них творчих здібностей, допитливості та логічне мислення (природнича, мистецька, мовно-літературна, математична та ін. освітні галузі);
- впливає на формування комунікативних навичок (мовно-літературна, природнича та інші освітні галузі);

– активно формує світогляд (громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі);

– є могутнім засобом патріотичного, морального, трудового, екологічного виховання молодших школярів.

Природно, в окремих регіонах України конкретні знання про свій край, які формуються в учнів, будуть різними, тому вони включені в зміст (у певному обсязі) предметів освітніх галузей початкової школи, що відповідає вимогам Державного стандарту початкової освіти [3].

Краєзнавчий матеріал дозволяє впливати на духовний розвиток молодших школярів, вивчати природу внаслідок безперервного спілкування та єднання з нею, формувати в них бережливе ставлення до навколишнього та розвивати екологічне мислення.

Мета статті – здійснити аналіз змісту освітніх галузей початкової школи та виділити можливості застосування краєзнавчого матеріалу задля розвитку екологічного мислення молодших школярів.

Різноманітність цілей початкового навчання, зокрема його спрямованість на загальний розвиток дитини, відкривають широкі можливості для активізації засобами краєзнавства пізнавальних психічних процесів учнів; нагромадження ними досвіду творчої діяльності; формування їхньої емоційно-вольової сфери. Тому, крім навчального та виховного значення шкільного краєзнавства, в умовах початкового навчання необхідно максимально реалізувати його розвивальні можливості.

Метою інтегрованого курсу «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі [7].

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти: «Людина», «Людина серед людей», «Людина в суспільстві», «Людина і світ» та «Людина і природа». Особливий інтерес щодо змісту нашого дослідження, викликають такі складники їх змісту:

– пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення (Людина серед людей);

– пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля (Людина і природа).

Предметом громадянської та історичної освітньої галузі є краєзнавство, в основі якого суспільні процеси місцевого краю – життя людей в його розвитку, у всіх багатообразних його проявах і результатах, у межах певної території (село, місто, район і т. ін.). Вивчаючи різні сфери суспільного життя, учні знайомляться з подіями локальної історії, в яких знайшли відображення діяльність багатьох поколінь жителів краю, їх соціально-економічні, суспільно-політичні, культурні зв'язки і відносини. Велике значення має вивчення духовного життя людей в той або інший період часу, адже справедливим є твердження: знати людей епохи, їх погляди, помисли, думи, ідеали – означає зрозуміти саму епоху, саму історію. Вивчення теми «Наш рідний край» (Зклас) включає пізнання етнонаціональних процесів. На конкретних прикладах учні знайомляться з історією і традиціями свого народу, минулим інших етносів, історією їх розселення в цій місцевості, особливостями їх побуту, культури, звичаїв, національних духовних рис, економічного життя і праці. Учні з'ясовують, як в горнилі історичних подій, деколи трагічних, формувалася у людей свідомість духовної єдності, приналежність до українського народу. Серед завдань краєзнавчого змісту виділимо:

- «Проведіть дослідження та з'ясуйте, звідки походить назва вашої вулиці» [1, с.131];
- «Дослідіть традиції весняних свят у вашому краї та за зразком зафіксуйте у зошиті» [1, с.141];
- «Назвіть визначні місця вашого краю» [1, с.143];
- «Дізнайтеся про відомих людей свого краю. Підготуйте повідомлення про одного з них» [1, с.144];
- «Яка пам'ятка природи розташована поблизу місця вашого проживання?» [1, с.147] та ін.

Водночас, методичний апарат підручника містить завдання на розвиток екологічного мислення. Наприклад, «Що робите ви для збереження чистоти свого населеного пункту?» [1, с.130]; «Які пам'ятки природи України ви відвідали?.. Яких правил поведінки потрібно дотримуватись, відвідуючи ці об'єкти?» [1, с.147]. Захоплюючим і цікавим є завдання з екологічним змістом, що сприяє формуванню умінь та ціннісного ставлення до природи: «Разом з батьками та друзями влаштуйте невеличкий заповідний мінікуточок природи у своїй школі... За цим мінізаповідником слід постійно доглядати, дбати про нього...» [1, с.146].

Великі можливості у формуванні екологічного мислення молодших школярів містить зміст природничої освітньої галузі. Наведемо деякі приклади:

– після вивчення тем, в яких формується поняття «вода та її властивості», учням подаються завдання дослідити джерела забруднення і очищення води в найближчому оточенні;

– при вивченні теми «Чому повітря потребує охорони» у методичному апараті підручника учням запропоновано «Допоможіть розв'язати проблему забруднення повітря у своєму населеному пункті»;

– після вивчення теми «Чому ґрунти потребують охорони?» – творче завдання «Розробіть пропозиції щодо можливих заходів із захисту ґрунту на шкільному подвір'ї...»;

– «Чому рослини і тварини потребують охорони?» – творче завдання «Запропонуйте свої способи, які допоможуть зберегти рослини і тварини».

Цікавими для розвитку екологічного мислення є повідомлення типу: «Чи знаєте ви, що?.. щороку люди винищують або виловлюють 2 млн. черепах, до 7 млн. крокодилів, десятки мільйонів ящірок, сотні мільйонів жаб, а також дуже багато риби, птахів, ссавців заради м'яса, шкури, панцирів тощо. Це призводить до збіднення живої природи Землі» [1, с. 156].

Серед різноманіття методів навчання важливу роль у формуванні екологічного мислення молодших школярів відіграють проблемно-комунікативні та практичні, які дозволяють розкрити і намітити шляхи вирішення екологічної проблеми. Різноманіття методів, прийомів знаходить своє відображення в організаційних формах навчальної діяльності. Розрізняють фронтальну, індивідуальну, колективну форми та їх поєднання [5, с.252].

Краєзнавчий матеріал, що використовується в залежності від дидактичних цілей і виховних завдань уроку, виступає як джерело теоретичних знань та підтвердження їх істинності, як засіб пізнання і як об'єкт розв'язання навчально-пізнавальних завдань у процесі навчання.

Таким чином, стимуляція формування екологічного мислення молодших школярів забезпечується через використання краєзнавчого матеріалу в освітньому процесі початкової школи. Завдяки своїй багатофункціональності краєзнавчий матеріал може використовуватись в усіх освітніх галузях початкової освіти та на різних етапах уроку. Подальші наші дослідження будуть спрямовані на вивчення позакласної краєзнавчої роботи у початковій школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гільберг Т.В. Я досліджую світ: підруч. для 3-го кл. закл. заг. серед. освіти. (у 2-х ч.) /Тетяна Гільберг, Лариса Грубіян, Світлана Тарнавська, Ніна Павич. – К.: Генеза, 2020. – Ч. 1. – 160 с.

2. Горват М.В. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до здійснення патріотичного виховання засобами краєзнавства / М.В. Горват // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2018. – Вип. 58. – С. 8–15.
3. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/> (дата звернення 21.04.2021р).
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934> (дата звернення 21.04.2021р).
5. Кузьма-Качур М.І. Основи краєзнавства: навч. посібник [для студентів ступеня «бакалавр» вищих навчальних закладів спеціальності 013 «Початкова освіта»] / М.І. Кузьма-Качур, М.В. Горват. – Мукачево, 2016. – 304 с.
6. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна ХХІ століття»): постанова КМУ від 03.11.1993 № 896 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF> (дата звернення 11.04.2021р.)
7. Типові освітні програми для початкової школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення 21.04.2021р).

УДК 378:373.2.011.3-051:[37.015.31:005.336.2](045)

Петак В. І.
здобувач вищої освіти І курсу ОС «Магістр»,
спеціальність «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет
Томашевська М. О.
доктор філософії, асистент
кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та
освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто особливості формування професійної компетентності майбутніх вихователів. Проаналізовано суть професійної компетентності педагогів.

***Ключові слова:** професійна компетентність, майбутні вихователі, компетентність, формування.*

The article describes the features of formation of professional competence of future teachers. Refined essence of professional competence of teachers.

***Key words:** professional competence, future educators, competence, forming.*

Важливість ролі педагога в суспільному розвитку обумовлена тим, що сфера освіти є соціальний інститут, через який проходить кожна людина на різних етапах життєдіяльності, починаючи з раннього віку. Саме завдяки освітній діяльності педагога реалізується політика держави в створенні інтелектуального і духовного потенціалу нації, розвиток сучасної науки.

Сучасний етап розвитку професійної освіти визначається переглядом вимог, що висуваються до майбутнього вихователя, і виражається в цілісному розгляді особистісних і професійних якостей, становленні нової компетентної моделі фахівця з урахуванням соціально-економічних та культурно-політичних умов, тенденцій глобалізації, інформатизації, полікультурності. Підготовка професійно компетентного вихователя закладу

дошкільної освіти є одним з актуальних завдань і предметом наукових дискусій і роздумів учених сучасності і минулого.

Теоретичними основами формування професійної компетентності фахівців в процесі їх підготовки у закладі вищої освіти відображені в роботах І. Зимової, І. Зазюна, В. Кременя, Н. Кузьміної, А. Савченко, А. Харківській. Розробці нових підходів до навчання майбутніх педагогів вихователів, моделюванню різних аспектів педагогічної діяльності присвячено праці Є. Аксьонової, Л. Богомолова, О. Овчарука та ін.

Метою статті є визначення особливостей формування професійної компетентності майбутніх вихователів ЗДО.

В даний час професійна освіта все більше орієнтується на спеціалізовану підготовку кадрів, що володіють високим рівнем компетентності. Оскільки компетентність позначає якість, від якого залежать життєві і трудові успіхи фахівця, важливо визначити її лінгвістичне тлумачення. У різних словниках «компетентність» (від лат. *Competens* - належний, здатний) трактується як «авторитетність, повноправності» як загальний оцінний термін, що позначає здатність до діяльності зі знанням справи [1].

У літературних джерелах термін «компетентність» зазвичай використовується при висвітленні питань виховання і навчання підростаючого покоління [1].

Професійна компетентність як вид компетентності, що характеризує особистість в контексті виконання нею професійних обов'язків. Дослідження І. Беха, А. Богущ, В. Бондаря І. Зязюна, Е. Карпова, В. Кузя, Т. Танька і низки інших авторів підтверджують думку про те, що поняття професійної педагогічної компетентності складніше, ніж загальне поняття «професійна компетентність».

Відтак, професійна компетентність вихователя дошкільного навчального закладу характеризує його здатність виконувати професійні завдання діяльності на основі фахових знань і умінь, що інтегруються з розвитком особистісних професійно значущих якостей, серед яких провідними є любов до дітей, що поєднується з вимогливістю, емпатія та комунікативність.

Компетентнісний підхід в закладах вищої педагогічної освіти орієнтується на кінцевий результат освітнього процесу, направляє його на формування у майбутнього вихователя готовності до ефективного використання зовнішніх і внутрішніх ресурсів (інформаційних, людських, матеріальних, особистісних), містить ідеологію інтерпретації змісту освіти, відштовхується від запроєктованого результату [3; с. 136-144].

Формування професійної компетентності вихователів в період їх навчання у ЗВО має певні особливості. Серед них: відношення до навчання; якості засвоєння фахових знань і сформованості професійних умінь від мотивації навчальної діяльності; залежність типу взаємин майбутнього фахівця з суб'єктами професійної діяльності, які склалися у здобувача, з усіма учасниками освітнього процесу у закладі вищої освіти та ін.

Одним з головних критеріїв формування професійної компетентності вихователя закладу дошкільної освіти є результативність роботи, яка проявляється в оволодінні знаннями і навичками, зацікавленості до навчання, творчості, самореалізації [2].

Проблема професійної компетентності є дуже складною, багатоаспектною і від її розробки на теоретичному та практичному рівнях в значній мірі залежить якість підготовки сучасного педагога. Це переконливо доводять дослідження, які проводяться в останнім часом науковцями в галузі дошкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беленька Г. В. Характеристика поняття «професійна компетентність вихователя дітей дошкільного віку» / Г. В. Беленька // Дошкільна освіта: теоретико-методичні аспекти: [навч.-метод. посібник] / за заг. ред. Н. В. Кудикіної / [укл.: О. В. Коваленко, О. В. Мартинчук]. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. – С. 33–61.
2. Беленька Г. В. Особливості формування професійної компетентності у студентів дошкільного фаху в умовах ступеневої освіти / Г. В. Беленька // Наука і сучасність: [зб. наук. праць НПУ ім. М. П. Драгоманова]. – К.: Логос, 2001. – Т. 29. – С. 26–33.
3. Луговий В. І. Компетентності та компетенції: поняттєво-термінологічний дискурс / В. І. Луговий // Вища освіта України. – 2009. – № 3 (додаток 1). Тематичний вип. «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – К.: Генезис, 2009. – С. 9–14.

УДК 378:37.011.3-057.4:[37.015.31:159.98](045)

Піпчак С. Н.**студентка 2 курсу, групи ОПН-2 (м)з,
спеціальності «Освітні, педагогічні науки»****Мукачівський державний університет****Фенчак Л. М.****кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет**

ЗАСТОСУВАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

У статті висвітлено роль і важливість використання тренінгових педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх менеджерів освіти. Акцентовано увагу на сутності наукової категорії «тренінг».

Ключові слова: *тренінг, навчальний тренінг, професійна підготовка, майбутні менеджери освіти.*

The article highlights the role and importance of the use of training pedagogical technologies in the training of future education managers. Emphasis is placed on the essence of the scientific category «training».

Key words: *training, educational training, professional training, future education managers.*

У сучасних умовах розвитку суспільства майбутній менеджер освіти повинен уміти своєчасно, швидко та якісно обробляти великі об'єми інформації, оптимально вибираючи варіанти рішень, володіти здатністю до професійної мобільності, соціальної активності, мати здібність до постійного самовдосконалення, самореалізації, саморозвитку. Вирішення цієї проблеми багато в чому залежить від змісту і методики професійної підготовки майбутніх фахівців.

Одним із найбільш перспективних напрямків організації навчального процесу у закладах вищої освіти є використання викладачами інтерактивних педагогічних технологій, які ґрунтуються на інтенсивному підході, мають практичну спрямованість, виховують у майбутніх фахівців спрямованість на

самопізнання. Серед інноваційних педагогічних технологій підготовки фахівців у вищій школі можна назвати впровадження тренінгових форм навчання.

Тренінгова педагогічна технологія в умовах сьогодення є важливим елементом системи навчання й розвитку в будь-якому навчальному закладі, оскільки тренінг передбачає сприяння інтенсивності навчання, знання під час тренінгу стають продуктом спільної активної діяльності майбутніх фахівців.

Зазначимо, що сьогодні помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання тренінгових технологій у процесі підготовки фахівців. Так, дослідження багатьох науковців присвячено проблемі тренінгу, серед яких: Л. Бондарєва, М. Васильєв, Л. Лук'янова, Л. Новікова, О. Прутченков, А. Семенова, А.Сущенко Л. Шепелєва та ін.

Дослідники «тренінг» розглядають як технологію, що належить до різних галузей знань, виокремлюючи саме його спрямованість: вироблення умінь і способів дій у практичних ситуаціях; формуванні певних знань, умінь і навичок, пов'язаних з тією або тією професійною діяльністю тощо [1]. Він дає змогу активізувати майбутніх фахівців під час професійної підготовки до управлінської діяльності у ЗВО із теоретичних знань до усвідомленого набуття знань, умінь і навичок.

Дефінітивний аналіз поняття «тренінг» дозволяє порівнювати його тлумачення у науковій літературі. Зокрема, тренінг розуміють як: метод групової навчальної діяльності, коли в лабораторних умовах засобами спеціальних вправ, спрямованих на відтворення, виконання й аналіз ситуацій; в учасників не тільки формуються професійні уміння й навички, але й створюються умови для професійного розвитку – Л. Лук'янова [1]; спеціально організований комплекс методів навчальної діяльності, завдань і вправ, спрямованих на формування, удосконалення і розширення досвіду – Л. Новікова [2]; інтенсивні короткотривалі навчальні заняття, спрямовані на створення, розвиток і систематизацію певних навичок, необхідних для виконання конкретних особистісних, навчальних чи професійних завдань, які підсилюються мотивацією особистості щодо вдосконалення роботи – А. Сущенко [3].

Ми поділяємо думку А. Сущенко, який визначає тренінг як одну з ефективних форм навчальної роботи, під час якої студенти формують уміння й навички вирішення різноманітних аналітичних та практичних завдань, пов'язаних із виконанням професійних функцій. Вчений констатує, що саме тренінг передбачає виконання завдань, які імітують діяльність менеджера у виробничому середовищі, оскільки у процесі його реалізації студенти опановують практичні навички управлінської діяльності. При цьому

наголошує, що використання тренінгових технологій у підготовці сучасних менеджерів визначено як ефективний метод поєднання навчального та практичного компонентів, дієва форма прояву особистих здібностей в умовах командної роботи [3].

Зауважимо, що залежно від мети та завдань, які вирішуються під час тренінгу, дослідники виділяють такі його різновиди: соціально-психологічні, комунікативні, навчальні, управлінські, корпоративні тренінги, аутотренінги, бізнес-тренінги тощо. Наприклад, учені (О. Бондарчук, Л. Карамушка, Н. Коломінський, Т. Зайчикова та О. Філь) виділяють такі види тренінгу: тренінг формування психологічної готовності менеджерів та персоналу організацій до роботи в команді (сприяє усвідомленню командного менеджменту в управлінні освітніми організаціями, істотних характеристик команд, актуалізації потреби учасників у формуванні команд у своїх організаціях та потреби у проведенні спільного тренінгу за участю менеджерів і персоналу організацій тощо); тренінг навичок партнерської взаємодії менеджерів та персоналу організацій у команді (передбачає формування позитивних настанов менеджерів та персоналу організацій до взаємодії один з одним, відпрацювання навичок виконання спільних творчих проектів та їх презентації на принципах партнерства; тренінг розвитку конкурентоздатності команди (спрямований на формування навичок конкурентоздатної взаємодії між різними командами в організації або між різними організаціями на засадах партнерства, толерантності і довіри) [2].

Таким чином вважаємо доцільним застосування тренінгових педагогічних технологій у процесі управлінської підготовки майбутніх менеджерів освіти, оскільки такі технології сприяють розвитку особистісних якостей і компетенцій фахівців у сфері освіти: адекватної самооцінки, організаторських і комунікативних умінь; формують конструктивну поведінку в конфлікті, розуміння й планування власної кар'єри; створюють привабливий імідж менеджера освіти тощо.

Зупинимось на аналізі сутності навчального тренінгу, так як він лежить в основі професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти. Навчальний тренінг це активна навчальна діяльність студентів під час здійснення якої майбутні фахівці виконують тренінгові вправи адаптовані до майбутньої професійної діяльності під керівництвом викладача-тренера на основі спеціально підготовлених інструктивно-методичних матеріалів відповідних сучасним вимогам до професійної діяльності [1]. Навчальний тренінг розуміється як запланований процес модифікації знань, поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду, з тим, щоб досягти ефективного виконання в певному виді діяльності [2]. Науковці навчальний

тренінг у професійній підготовці майбутніх фахівців розглядають як: тренінговий метод навчання (Н. Ничкало); спосіб спільної діяльності вчителя і учнів, що передбачає оволодіння учнями соціальним досвідом людства та керівництво навчально-пізнавальною діяльністю учнів з боку вчителя (А. Алексюк); засіб й шлях (впорядкована дія) з метою одержання певного результату в процесі навчально-виховної роботи (О.С. Падалка); спосіб навчання (О. Куклін, О. Щербак); системний метод створення, застосування й визначення всього процесу навчання і засвоєння знань, з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти (С. Сисоєва, Т. Поясок).

Упровадження тренінгових педагогічних технологій у процес підготовки майбутніх фахівців у сфері освіти до управлінської діяльності визначаємо як комплекс логічно послідовних тренінгових вправ, спрямованих на закріплення знань, розвиток у майбутніх менеджерів освіти особистісних характеристик, відпрацювання вмінь і навичок, що забезпечують їхню готовність до управлінської діяльності у сфері освіти.

Під час навчального процесу з професійних дисциплін нами апробувались елементи тренінгових занять. Найбільш ефективною була групова робота, оскільки вона дозволяє змоделювати систему взаємовідносин і взаємозв'язків, характерних для управлінської діяльності менеджера у сфері освіти, проаналізувати вплив чинників на ділове середовище організації, зокрема в умовах невизначеності, допомагає учасникам групової роботи вирішити міжособистісні проблеми. Під час такої роботи майбутні фахівці у сфері освіти апробували нові моделі професійної поведінки, навчалися по-новому ставитися до себе й до людей, ідентифікувати себе з іншими, грали різні ролі, що сприяло ознайомленню з новими ефективними способами поведінки в умовах ризику, особистісному зростанню студентів, їхньому самоусвідомленню й формуванню їхньої психологічної, когнітивної та функційної готовності до майбутньої управлінської діяльності.

Науковці у своїх теоретико-практичних рекомендаціях стверджують, що упровадження тренінгових технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців у сфері освіти до управлінської діяльності потребує створення спеціального середовища для цілеспрямованого впливу викладача на формування й розвиток необхідних особистісних і професійно важливих якостей студентів, а саме: забезпечення провідної ролі викладача в процесі реалізації тренінгової технології; чіткого усвідомлення та вибору тих форм і методів проведення тренінгових занять, що максимально відповідають потребам майбутніх менеджерів освіти у самореалізації, сприяють розвитку тих професійних і

особистісних характеристик, які забезпечують їхню готовність до управлінської діяльності; самостійності, свідомості й активності майбутніх менеджерів в процесі тренінгу; індивідуального підходу до кожного студента під час тренінгового процесу; розвиток здібностей студентів щодо самопізнання, саморегуляції та саморефлексії [2; 3].

Тому, за результатами використання тренінгових педагогічних технологій навчання майбутні менеджери освіти зможуть не тільки аналізувати сам процес управління, але і засвоювати знання, відпрацьовувати вміння і навички вирішення управлінських завдань, працювати над розвитком свого лідерського потенціалу. Тренінг як технологія навчання сприятиме виявленню потреб, формулюванню цілей і знаходженню дієвих способів їх досягнення.

У результат аналізу психолого-педагогічних досліджень з вищезначеної проблеми дозволяє зробити наступні висновки: одним найбільш дієвим із інтерактивних методів підготовки майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі є навчальний тренінг; в практиці проведення навчального тренінгу найбільше поширення має комбінована форма застосування методів навчання відповідно до цілей, завдань, особистості викладача та учасників, наявності необхідних ресурсів; використання тренінгових навчальних технологій сприяє істотним змінам у мотиваційній сфері студентів у бік розвитку мотивів професійної діяльності; використання тренінгів на всіх етапах підготовки фахівців у сфері освіти дозволить студентам ефективно оволодіти професійними вміннями й навичками, сприяло розвитку міжособистісного спілкування.

Отже, впровадження інноваційних технологій у практику роботи сучасного закладу вищої освіти змінює репродуктивний характер засвоєння знань, умінь та навичок на проблемне та інноваційне навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лук'янова Л. Тренінгові технології в освіті дорослих [Електронний ресурс] / Л. Лук'янова. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua>.
2. Новікова Л.М. Тренінг як засіб активізації навчання у вищій школі : [навч.-метод. посіб.] / Л.М. Новікова. – Павлоград: Максимус-К, 2008. – 110 с.
3. Сущенко А.В. Досвід підготовки менеджерів організацій в умовах магістратури / А.В. Сущенко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – Запоріжжя. – 2015. – Вип. 45 (98). – С. 497-504.



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>